

idea

FREUD

EGO VE İD • MAZOŞİZMİN EKONOMİK SORUNU •
GİZEMLİ BLOKNOT • YADSIMA

METAPSİKOLOJİ — 4

METAPSİKOLOJİ
TAM İÇERİK

RUHSAL OLAYLARIN İKİ İLKESİ ÜZERİNE FORMÜLASYONLAR
(1911)

RUHÇÖZÜMLEMEDE BİLİNÇALTI ÜZERİNE BİR NOT (1912)

NARSİSSİZM ÜZERİNE. BİR GİRİŞ (1914)

İÇGÜDÜLER VE YAZGILARI (1915)

BASKI (1915)

BİLİNÇSİZ (1915)

I. BİLİNÇSİZİN AKLANMASI

II. BİLİNÇSİZİN ÇOK ANLAMLILIĞI VE YERSEL BAKIŞ AÇISI

III. BİLİNÇSİZ DUYGULAR

IV. BASKININ TOPOGRAFI VE DİNAMİĞİ

V. BÇ.SİZ DİZGESİNİN TİKEL ÖZELLİKLERİ

VI. İKİ DİZGENİN İLETİŞİMİ

VI. BİLİNÇSİZİN TANISI

DÜŞLER KURAMINA METAPSİKOLOJİK BİR EK (1917 [1915])

YAS VE MELANKOLİ (1917)

HAZ İLKESİNİN ÖTESİNDE (1920)

EGO VE İD (1923)

ÖNSÖZ

I. BİLİNÇ VE BİLİNÇALTI

II. BEN VE O (İD VE EGO)

III. BEN VE ÜST-BEN (BEN İDEALİ)

IV. İÇGÜDÜLERİN İKİ SINIFI

V. BENİN BAĞIMLILIKLARI

MAZOŞİZMİN EKONOMİK SORUNU (1924)

GİZEMLİ BLOKNOT' ÜZERİNE BİR NOT (1925)

YADSIMA (1925)

FREUD
Metapsikoloji
IV

EGO VE İD
•
MAZOŞİZMİN EKONOMİK SORUNU
•
'GİZEMLİ' BLOKNOT
•
YADSIMA

Çeviren
Aziz Yardımlı

idea • istanbul

İDEA CEP KİTAPLARI — 018

İdea Yayınevi

Şarap İskelesi Sk. 2/106-107 34425 Karaköy — İstanbul
iletisim@ideayayinevi.com / www.ideayayinevi.com

Bu çeviriler için © AZİZ YARDIMLI 2011

SIGMUND FREUD

Metapsikoloji

IV

Ego ve İd

Mazoşizmin Ekonomik Sorunu
'Gizemli' Bloknot Üzerine Bir Not

Yadsına

Birinci Basım 2000

İDEA CEP KİTAPLARINDA İkinci Basım 2011

Tüm hakları saklıdır. Bu yayının hiçbir bölümü

İdea Yayınevinin ön izni olmaksızın

yeniden üretilemez

İDEA CEP KİTAPLARI DİZİSİ 018 RUHBİLİM 4

SÜRELİ YAYIN

YAYININ ADI: Sigmund Freud, *Metapsikoloji IV*

YETKİ SAHİBİ / SORUMLU MÜDÜR: ALİYE ZEYNELOĞLU

YÖNETİM YERİ: İDEA YAYINEVİ

Şarap İskelesi Sk. 2/106-107 34425 Karaköy — İstanbul

YAYININ SÜRESİ: 30 GÜNDE BİR

BASKI: BAYRAK MATBAASI

Davutpaşa Cad. 14/2 34015 Topkapı — İstanbul

DAĞITIM: YAYSAT

Doğan Medya Tesisleri, Hoşdere Yolu 34517 Esenyurt — İstanbul

Printed in Türkiye

ISSN 2146-2941

İDEA C1 2011/05

İçindekiler

EGO VE İD — 7

MAZOŞİZMİN EKONOMİK SORUNU — 71

'GİZEMLİ' BLOKNOT ÜZERİNE BİR NOT — 89

YADSIMA — 97

EKLER

Sözlük — 105

Çözümlenmeler/Aziz Yardımlı — 109

Dizin — 117

KISALTMALAR LİSTESİ

- Gesammelte Schriften* = Freud, *Gesammelte Schriften* (12 cilt), Viyana, 1924-34.
- Gesammelte Werke* = Freud, *Gesammelte Werke* (18 cilt), Ciltler 1-17 Londra, 1940-52, cilt 18 Frankfurt am Main, 1968. 1960'tan başlayarak bütün düzenleme S. Fischer Verlag (Frankfurt am Main) tarafından yayımlandı.
- Almanach 1937* = *Almanach für das Jahr 1937*, Viyana, Internationaler Psychoanalytischer Verlag, 1936.
- S.K.S.N. = Freud, *Sammlung kleiner Schriften zur Neurosenlehre* (5 cilt). Viyana. 1906-22.
- Collected Papers* = Freud, *Collected Papers* (5 cilt), Londra, 1924-50.
- Standard Edition* = *The standard Edition of the Complete Psychological Works of Sigmund Freud* (24cilt), Hogarth Press ve The Institute of Psycho-Analysis, Londra, 1953-74.
- P.F.L.* = *Pelican Freud Library* (15 cilt). Penguin Books, Harmondsworth, 1973'te başladı.

Freud'un ruhçözümlemenin kuramı üzerine yazılarının *Gesammelte Werke*'den (Imago Publishing Co. Ltd., Londra 1940; VIII, X, XIII ve XIV'üncü ciltler) yapılan çevirilerinin bu derleminde James Strachey'in editörlüğü altında ve Anna Freud, Alix Strachey, Alan Tyson ve Angela Richards'ın yardımları ile üretilen *Standard Edition*'un sunuş ve notlandırma yöntemi izlendi. *Standard Edition* bugün de Freud'un yapıtlarının Almanca yayımlarda da izlenen en tam ve en saygın derlemi olarak kalmayı sürdürmektedir. Notlarda göndermeler daha kolay erişilebilme olanağı dikkate alınarak *Standard Edition*'u izleyen *The Pelican Freud Library* yayımlarını belirtiyor.

EGO VE ID
(1923)

JAMES STRACHEY'İN NOTU

DAS ICH UND DAS ES

(A) ALMANCA YAYIMLAR:

- 1923 Leipzig, Viyana ve Zürih: Internationaler Psychoanalytischer Verlag. S. 77ss.
1925 *Gesammelte Schriften*, **6**, 351-405.
1946 *Gesammelte Werke*, **13**, 237-89.

(B) İNGİLİZCE ÇEVİRİLER:

“The Ego and the Id”

- 1927 Londra: Hogarth Press ve Institute of Psycho-Analysis. S. 88. (Çeviren: Joan Riviere.)
1961 *Standard Edition*, **19**, 1-66. (1927’de yayımlanan çevirinin önemli ölçüde değiştirilmiş biçimi.)

Bu kitap 1923 Nisanının üçüncü haftasında çıktı, ama Freud en azından önceki Temmuzdan bu yana üzerinde düşünüyordu (Jones, 1957, 104). 26 Eylül 1922’de, Freud Berlin’de toplanan ve katıldığı son toplantı olan Yedinci Uluslararası Ruh-Çözümleme Kongresinde “Etwas vom Unbewußten :: Bilinçsiz Üzerine Birkaç Gözlem” başlıklı kısa bir yazı okudu ve bunda kitabın içeriği belirtildi. Bu çalışmanın metni hiçbir zaman yayımlanmadı; Freud’un kendisi tarafından yazılmış olabilecek bir özet o yılın sonbaharında çıktı (1922f).

Ego ve İd Freud'un büyük kuramsal çalışmalarından sonuncusudur. Anlığın ve çalışmalarının ilk bakışta yeni ve giderek devrimci olan bir betimlemesini sunar; ve gerçekten de yayımından sonraki tüm ruhçözümlemeci yazılar etkilerinin gözden kaçırılması olanaksız izlerini taşırlar — hiç olmazsa terminolojileri açısından. Ama, çalışmanın tüm yeni içgörülerine ve yeni biresimlerine karşın, Freud'un görünürdeki yeniliklerinin yanısıra yeni düşüncelerinin daha önceki, ve zaman zaman çok çok önceki yazılarındaki tohumlarını da görebiliriz.

Anlığın bu genel tablosunun başarılı ön habercileri arasında şunlar bulunur: 1895'in "Tasar"ı (Freud, 1950a), *Düşlerin Yorumu* (1900a), yedinci bölüm; ve 1915'in metapsikolojik denemeleri. Tüm bunlarda, ansal işleyişin ve ansal yapının karşılıklı olarak ilgili sorunları konunun iki yanı üzerine değişen vurgu derecelerinde de olsa kaçınılmaz olarak irdelendiler. Ruhçözümlemenin kökenini histerinin incelemesi ile bağıntı içinde bulmuş olduğu biçimindeki tarihsel raslantı doğrudan doğruya ansal bir işlev olarak baskı (ya da, daha genel olarak, savunma) önsavına götürdü. Ve bu da kendi payına bir topografi önsavına götürdü ve anlık biri baskılanan ve öteki baskılayan olmak üzere iki bölüm kapsıyor olarak görüldü. 'Bilinç' niteliği bu önsavlarla açıkça yakından ilgiliydi; ve anlığın baskılanan bölümünü 'bilinçsiz' olanla ve baskılayan bölümünü 'bilinçli' olanla eşitlemek kolaydı. Freud'un anlık üzerine daha önceki resimsel çizgeleri — *Düşlerin Yorumu*'nda (P.F.L., 4, 686-90) ve Fliess'a 6 Aralık 1896 tarihli mektubunda (Freud, 1950a, Mektup 52) — konuma ilişkin bu görüşün tasarımlarıydılar. Ve bu görünürde yalın şema Freud'un tüm erken kuramsal düşüncelerinin temelinde yatıyordu: İşlevsellik, etkinlik olanağına ulaşmaya çabalayan ama baskılayan bir kuvvet tarafından durdurulan baskılanan bir kuvvet, ve yapısal olarak bir 'Ben' ile karşıtlık içinde duran bir 'bilinçaltı.'

Gene de çok geçmeden karışıklıklar kendilerini gös-

terdiler. ‘Bilinçsiz’ sözcüğünün iki anlamda kullanıldığı hemen görüldü: ‘Betimlemeci’ anlam (ki yalnızca bir ansal duruma tikel bir *nitelik* yüklüyordu), ve ‘dinamik’ anlam (ki bir ansal duruma tikel bir *işlev* yüklüyordu). Gerçi bu terimlerde olmasa da, bu ayırım daha önce *Düşlerin Yorumu*’nda bildirilmişti (*P.F.L.*, 4, 774-6). Society for Psychical Research için yazılan İngilizce denemede (1912g, bkz. ss. 33ss) çok daha duru terimlerde bildirilmişti. Ama başından daha bulanık bir başka kavram işe karıştı (resimsel çizgeler tarafından açıkça gösterildiği gibi) — anlıktaki ‘dizgeler’ kavramı. Bu anlığın işlevden daha çoğu olan birşey üzerine dayalı topografik ya da yapısal bir bölünmesini gerektirdi. Bu bölümler kendilerine bir dizi ayırdedici özelliğin ve işleyiş yönteminin yüklenmesine izin veriyorlardı. Buna biraz benzer bir düşünce çok erken bir tarihte *Histeri Üzerine İncelemeler*’de bir dipnotta görünen ‘bilinçsiz’ ya da ‘bilinçaltı’ anlatımında hiç kuşkusuz daha şimdiden imleniyordu (1895d, *P.F.L.*, 3, 134 n. 2). Bir ‘dizge’ kavramı *Düşlerin Yorumu*’nda açıkça kendini gösterdi (1900a, *a.y.*, 4, 684-6). Oradaki sunulmuş biçimi, Freud’un bunların sözel olarak alınmaması konusundaki uyarısına karşın, topografik imgeleri doğrudan doğruya ortaya koydu. Belli bir sayıda olan bu ‘dizgeler’ (bellek, algı vb.) arasında, ‘bilinçsiz’ dizge ‘yalınlık uğruna *Bç.siz* olarak belirtilecekti (*a.y.*, 690s). Bu erken pasajlarda bu bilinçsiz dizge tarafından açıkça anlatılmak istenen herşey baskılanmış gereçti, ve ancak *Düşlerin Yorumu*’nun (*a.y.*, 4, 771s), son kesimine ulaştığımız zaman çok daha geniş alanlı birşeyin belirtildiğini görürüz. Bundan sonra soru yukarıda sözü edilen S.P.R. (= Bilimsel Araştırma Toplumu) denemesine (1912g) dek askıda kaldı. Bu denemede, ‘bilinçsiz’ sözcüğünün betimlemeci ve dinamik kullanımları arasındaki açık ayırımın yanısıra, denemenin son tümcesinde bir üçüncü ‘dizgesel’ kullanım tanımlandı. Belirtilebilir ki bu pasajda (§ 21) Freud yalnızca bu ‘dizgesel’ bilinçsiz

için ‘*Bç.siz*’ simgesinin kullanımını önerdi. Tüm bunlar oldukça açık görünürler, ama ne tuhaftır ki, “Bilinçsiz” (1915*e*) üzerine metapsikolojik denemede tablo bir kez daha bulanıklaştı. Bu denemenin II’inci Kesiminde (§ II.1) bundan böyle ‘bilinçsiz’ teriminin üç değil ama yalnızca iki kullanımı vardır. ‘Dinamik’ kullanım yitmiştir, ve ‘dizgesel’ kullanımın altına alındığı düşünülebilir.¹ Baskılanmış kapsamasına karşın, bu kullanıma ‘*Bç.siz*’ demeyi sürdürdü. Son olarak, bu çalışmanın I’inci Bölümünde (ve ayrıca *Yeni Giriş Dersleri* (1933*a*, P.F.L., 2, 88ss), 31’inci Derste Freud üçlü ayırım ve sınıflandırmaya geri döndü, gerçi bölümün sonunda belki de üç tür ‘bilinçsiz’in her birine ‘*Bç.siz*’ kısaltmasını uygulamış olsa da (§ I.9).

Ama şimdi ‘bilinçsiz’ teriminin, bir *dizgöye* uygulandığında, bütününde uygun olup olmadığı sorusu doğar. Anlığın yapısal tablosunda, başından ‘bilinçsiz’den çok açık bir yolda ayırdetilmiş olan şey ‘Ben’ olmuştu. Ve şimdi Benin kendisinin bölümsel olarak ‘bilinçsiz’ olarak betimlenmesi gerektiği ortaya çıkmaya başladı. Bu *Haz İlkesinin Ötesinde*’nin ilk yayımındaki (1920*g*) bir tümcede belirtildi: “Olabilir ki Benin çoğunun kendisi bilinçsizdir,² büyük bir olasılıkla yalnızca bir parçası ‘ön-bilinç’ terimi tarafından kaplanır.” Bir yıl sonra, ikinci yayımda bu tümce şöyle değiştirildi: “Hiç kuşkusuz Benin kendisindeki pekçok şey ... bilinçsizdir ...; yalnızca küçük bir parçasını ‘ön-bilinçli’ teriminin altına getiririz.”³ Ve bu buluş ve nedenleri şimdiki çalışmanın ilk bölümünde daha da büyük bir direktme ile bildirilir.

Böylece hem ‘bilinçsiz’ hem de ‘Ben’ açısından bilinç ölçütünün bundan böyle anlığın yapısal bir tablosunu

¹İki terim *Haz İlkesinin Ötesinde*’de (1920*g*) tam olarak eşitlenmiş görünür (§ III.3)

²[E.d., yalnızca betimlemeci değil ama dinamik anlamda da.]

³Freud edimsel olarak ‘Savunma Nöro-Psikozları’ (1896*b*) üzerine ikinci denemesinin açılış tümcesinde ruhsal savunma düzeneğinden ‘bilinçsiz’ olarak söz etmişti.

oluşturmada yararlı olmadığı açığa çıkmıştır. Freud buna göre bilinç terimini bu yetenekte kullanmayı bıraktı: ‘Bilinçli olma’ bundan sonra yalnızca bir ansal duruma bağlanabilecek ya da bağlanmayabilecek bir nitelik olarak görülecekti. Terimin eski ‘betimlemeci’ anlamı gerçekte geriye kalan tek şeydi. Şimdi getirdiği yeni terminoloji oldukça durulaştırıcı bir etki gösterdi ve böylece daha öte klinik ilerlemeleri olanaklı kıldı. Ama kendinde Freud’un ansal yapı ve işlev üzerine görüşlerinde herhangi bir temel değişim getirmedi. Gerçekten de, yeni sunulan üç kendiliğin, *id*, *ego* ve *süperegonun* tümünün de uzun tarihleri vardı (ikisi başka adlar altında) ve bunları yoklamak boşuna olmayacaktır.

‘Das Es’⁴ terimi, Freud’un kendisinin aşağıda (§ II.17) açıkladığı gibi, ilkin Baden-Baden’de çalışan bir doktor olan Georg Groddeck’ten türetildi. Groddeck ruhçözümlemeye yakınlarda bağlanmıştı ve geniş erimli düşüncelerine Freud büyük bir duygudaşlık gösteriyordu (Groddeck, 1923). Groddeck’in kendisi ‘*das Es*’i kendi öğretmeni ve daha önceki bir kuşağın iyi bilinen Alman doktoru olan Ernst Schweninger’den (1850-1924) türetmiş görünür. Ama, yine Freud’un belirttiği gibi, sözcüğün kullanımı hiç kuşkusuz geriye Nietzsche’ye gider. Her ne olursa olsun, terim Freud tarafından Groddeck’in ona verdiğinden ayrı ve daha sağın bir anlama uyarlandı. ‘Bilinçsiz,’ ‘*Bç.siz*’ ve ‘dizgesel bilinçsiz’ gibi daha önceki terimlerin kötü tanımlı kullanımlarını durulaştırdı ve bir ölçüde yerlerini aldı.⁵

‘*Das Ich*’ açısından konum çok daha az durudur. Te-

⁴Başlangıçta bir İngilizce eşdeğerin seçilmesi konusunda çok fazla tartışma oldu. Sonunda çoktandır yerleşmiş olan ‘ego’ ile koşut olmak üzere ve ‘the it’ anlatımına yeğlenerek ‘the id’ üzerinde karar kılındı.

⁵‘*Bç.siz*’ simgesi şimdiki çalışmadan sonra yiter ve yalnızca *Musa ve Tektanrıçılık*’ta (1939a) *P.F.L.*, 13, 340, oldukça tuhaf bir yolda ‘betimlemeci’ anlamda bir kez ve bir kez de *Yeni Giriş Dersleri*’nde (1933a), *P.F.L.*, 2, 104, geçer. Freud ‘bilinçsiz’ terimini azalan bir sıklıkta da olsa ‘id’ için bir anlamdaş olarak kullanmayı sürdürdü.

rimin hiç kuşkusuz Freud'un günlerinden önce tanıdık bir kullanımı vardı; ama kendisinin ona erken yazılarında bağladığı sağın anlam ikircimsiz değildir. İki ana kullanımı saptamak olanaklı görünür: Birinde terim bir kişinin bir bütün olarak (belki de bedenini de kapsayarak) kendisini başka insanlardan ayırdeder, ve öteki kullanımda anlığın özel yüklemeler ve işlevlerle nitelenen tikel bir bölümünü belirtir. Bu ikinci anlamdadır ki terim Freud'un erken 1895 "Tasar"ında (Freud, 1950a, Bölüm I, Kesim 14) 'Ben'in ayrıntılı açıklamasında kullanıldı; ve bu aynı anlamdadır ki *Ego ve İd*'de anlığın anatomisinde kullanılır. Ama araya giren çalışmalarının kimilerinde, özellikle narsissizm ile ilgili olanlarda, 'Ben' daha çok 'kendi'ye karşılık düşüyor görünür. Bununla birlikte, sözcüğün bu iki anlamı arasında bir çizgi çekmek her zaman kolay değildir.⁶

Gene de bütünüyle kesin olan şey, 1895 "Tasar"ında Benin yapı ve işlevinin ayrıntılı bir çözümlemesine yönelik yalıtılmış girişimden sonra Freud'un konuyu on beş yıl kadar hemen hemen dokunmadan bırakmasıdır. İlgisi bilinçaltına ve içgüdülerine, özellikle eşeyssel olanlara ilişkin araştırması üzerinde, ve normal ve anormal insan davranışta oynadıkları rol üzerinde yoğunlaştı. Baskıcı etmenlerin eşit ölçüde önemli bir rol oynadıkları olgusu hiç kuşkusuz gözden kaçırılmadı ve üzerinde her zaman diretildi; ama daha yakından bir yoklamaları geleceğe bırakıldı. Şimdilik onlara kapsayıcı 'Ben' adını vermek yeterliydi.

Her ikisi de 1910 yılının yakınlarında olmak üzere bir değişim konusunda iki belirti vardı. Ruhsal kökenli görme rahatsızlıkları üzerine bir denemede (1910i) baskı işlevlerini öz-sakinim işlevleri ile birleştiren 'Ben-

⁶*Standard Edition*'da anlamın gerektirdiği görüldüğü birkaç yerde 'das Ich' 'the self' ile çevrilmiştir. *Uygurluk ve Hoşnutsuzlukları*'nda Freud'un kendisinin 'das Selbst' ve 'das Ich' i belirttik olarak eşitlediği bir pasaj vardır (*P.F.L.*, 12, 283). Ve, düşler için moral sorumluluğa ilişkin bir tartışmanın gidişinde, Almanca 'Ich' sözcüğünün iki kullanımı arasında açık bir ayrım yapar. (*Standard Ed.*, 19, 133.)

içgüdüleri'nden ilk kez söz edilir (*P.F.L.*, 10, 110 ve *n.* 1). Öteki ve daha önemli gelişim ilk kez 1909'da önerilen ve Benin ve bir bağıntılar türülülüğü içindeki işlevlerinin ayrıntılı bir yoklamasına götüren narsissizm önsavıydı — Leonardo üzerine incelemede (1910*c*), Schreber olay öyküsünde (1911*c*), ruhsal olayların iki ilkesi üzerine denemede (1911*b*), “Narsissizm”in kendisi üzerine denemede (1914*c*), ve “Bilinçsiz” üzerine metapsikolojik denemede (1915*e*). Bununla birlikte, bu son çalışmada daha öte bir gelişim yer aldı: ‘Ben’ olarak betimlenmiş olan şey şimdi *Bç.* (*Öbç.*) dizgesi oldu.⁷ Gördüğümüz gibi, ‘bilinç’ niteliği ile kafa karıştırıcı bağıntıdan uzaklaştırılmış olarak yeni ve düzeltilmiş terminolojide bulduğumuz biçimiyle ‘Ben’in ön-habercisi olan şey bu dizgedir.

Bç. (*Öbç.*) dizgesinin “Bilinçsiz”de sıralandığı biçimiyle (§ V. 10) işlevleri şimdi tümü de ‘Ben’e yüklenen sansür, olgusallık-sınaması vb. gibi etiklikleri içerir.⁸ Bununla birlikte, yoklaması çok önemli sonuçlara götürecektelikel bir işlev vardır — öz-eleştirel yeti. Bu ve bağlaşıklık ‘suçluluk duygusu’ Freud’un ilgisini başlıca saplantı sinirceleri ile bağıntı içinde erken günlerden çekmeye başlamıştı. Saplantıların çocuklukta duyulan eşeyssel haz için ‘dönüştürülmüş öz-kınamalar’ oldukları biçimindeki kuramı biraz erken bir tarihte Fliess’a mektuplarında anahatlarında verildikten sonra “Savunma Nöro-Psikozları” (1896*b*) üzerine ikinci denemesinin II’nci Kesiminde tam olarak açıklandılar. Öz-kınamaların bilinçsiz olabilecekleri daha şimdiden bu evrede imlendi, ve “Saplantılı Eylemler ve Dinsel Kılığlar” üzerine denemesinde (1907*b*) belirli olarak bildirildi. Bununla birlikte, bu öz-kınamaların edimsel düzenekleri üzerine ışık ancak

⁷Bu kısaltmalar (örneğin *Bç.siz*) Düşlerin Yorumu’na (1900*a*) *P.F.L.*, 4, 691, gider. Gerçekte tümü de 31 Mayıs 1897’de Fließ mektuplaşmasında (‘dizgesel’ anlamda) kullanılmışlardır (Mektup 64 ve Taslak N) (Freud, 1950*a*).

⁸Benin ‘sentetik’ işlevi üzerine kimi gözlemler *Yeni Giriş Dersleri*’nde bulunacaktır, *P.F.L.*, 2, 108-9 ve *n.* 1.

narsissizm kavramı ile birlikte düşürülebildi. Narsissizm üzerine denemesinin (1914c) III'üncü Kesiminde Freud çocukluk narsissizminin yetişkinde kendi içerisinde kurulan bir ideal Bene tapınma ile değiştirildiğini ileri sürerek başladı. Daha sonra görevi edimsel Beni gözlemek ve onu ideal Ben (ya da Ben İdeali) ile ölçmek olan “tikel bir ruhsal etmen” olabileceği düşüncesini ortaya sürdü. *Ve Giriş Dersleri*'nde de aynı şeyi yaptı (1916-17, *P.F.L.*, 1, 479). Bu etmene aralarında normal duyuncu, düş-sansürü ve belli paranoid sabuklamalar da olmak üzere bir dizi işlev yükledi. “Yas ve Melankoli” (1917e [1915]) üzerine denemede bu etmeni ayrıca patolojik yas durumları için de sorumlu kıldı (§ 10) ve daha belirli olarak Benin geri kalanından ayrı birşey olduğunda diretti, ve bu *Küme Ruhbilimi*'nde (1921c) daha da durulaştırıldı. Bununla birlikte, belirtmek gerek ki burada ‘Ben ideal’in kendisi ve onun güçlendirilmesi ile ilgili ‘etmen’ arasındaki ayırım düşülmüştü: ‘Etmen’e belirli olarak ‘Ben ideali’ adı verildi. *Das Über-Ich*,’ ilk görünüşünü ‘Ben ideali’ne bir eşdeğer olarak yapar (bkz. aşağıda § III.2), gerçi daha sonra güçlendirici ya da engelleyici bir etmen olma yanı başat olsa da. Aslında, *Ego ve İd*'den ve onu hemen izleyen daha kısa iki ya da üç çalışmadan sonra, ‘Ben ideali’ uygulamısal bir terim olarak hemen hemen bütünüyle yiter. *Yeni Giriş Dersleri* (1933a), 31'inci Derste birkaç tümcede kısa bir süre için yeniden ortaya çıkar; ama burada başlangıçtaki ayırma bir geri dönüş buluruz, çünkü üst-Bene yüklenen “önemli bir işlev” “Benin kendini ölçmesini sağlayan Ben İdealinin *hükümü*” olarak davranmaktır — terimler ki, Ben İdealinin narsissizm üzerine denemede ilk kez getirildiği zaman kullanılanlar ile hemen hemen tam olarak aynıdırlar.

Ama Freud'un üst-Benin doğuşunu açıklamasına döndüğümüz zaman, bu ayırım yapay bir ayırım olarak görünebilir. Bölüm III'te verilen bu açıklama hiç kuşkusuz önem açısından ancak anlığın üçlü bölünmesi üzerine

ana savın arkasında gelen kitabın parçasıdır. Üst-Ben burada çocuğun en erken nesne-yatırımlarının özdeşleşmelere bir dönüşümünden türüyor olarak gösterilir: Ödipus karmaşasının yerini alır. Bu düzenek (nesne-yatırımının yerini bir özdeşleşmenin alması ve önceki nesnenin içe-yansıtılması) Freud tarafından ilk kez (Leonardo üzerine incelemesinde, 1910c) bir erkek çocuğun annesi için sevgisini kendini onunla özdeşleştirme yoluyla değiştirmesine bağlı eşcinsellik tiplerinden birine uygulandı. Aynı kavramı “Yas ve Melankoli”de (1917e) çöküntü durumlarına uyguladı. Bu çeşitli özdeşleşme ve içe-yansıtma türlerinin daha öte ve daha gelişmiş tartışmaları *Küme Ruhbilimi* (1921c), VII, VIII ve IX’uncu Bölümlerde sürdürüldü, ama Freud üst-Benin çocuğun en erken nesne-ilişkilerinden türetilmesi üzerine görüşlerine ancak elimizdeki bu çalışmada ulaştı.

Bir kez anlığın anatomisi üzerine yeni açıklamasını belirledikten sonra, Freud bunun imlemlerini yoklayabilecekti, ve bunu kitabın daha sonraki sayfalarında yapar: Anlığın bölümleri ve iki içgüdüler sınıfı arasındaki ilişki, ve suçluluk duygusuna özel gönderme ile anlığın bölümlerinin kendileri arasındaki ilişkiler. Ama bu sorulardan birçoğu, ve özellikle sonuncusu, hızla birbirini izleyen başka yazıların konularını oluşturacaklardı. Örneğin “Mazoşizmin Ekonomik Sorunu” (1924c). “Ödipus Karmaşasının Çözülüşü” (*P.F.L.*, 7, 315), sinirce ve çıldırma üzerine iki deneme (1924b ve 1924e), *a.y.*, 10, 213ss ve 211ss, ve eşeyler arasındaki anatomik ayırım üzerine bir deneme (1925j), *a.y.*, 7, 331ss, ve ayrıca daha da önemlisi ve yalnızca kısa bir süre sonra sonra yayımlanan *Engellemeler, Belirtiler ve Endişe* (1926d), *a.y.*, 10, 237ss. Son olarak, üst-Ben üzerine daha öte uzun bir tartışma, ve yanısıra ‘üst-Ben,’ ‘duyunc,’ ‘suçluluk duygusu,’ ‘ceza gereksinimi’ ve ‘pişmanlık’ terimlerinin doğru kullanımlarının ilginç bir yoklaması *Uygurluk ve Hoşnutsuzlukları* (1930a), *P.F.L.*, 12, 315ss ve 327.

EGO VE İD [ÖNSÖZ]

Aşağıdaki tartışmalar *Haz İlkesinin Ötesinde* (1920[g]) başlıklı yazımda başlattığım ve orada belirtildiği gibi kendilerine karşı kişisel olarak belli bir minnettar merak ile yaklaştığım düşünce çizgilerinin sürdürülmesidir. Bu tartışmalar bu düşünceleri temel alarak onları çözümlemeye gözlenen çeşitli olgulara bağlar ve bu bileşimden yeni vargılar türetmeye çalışırlar; ama yaşambilimden yeni hiçbirşey ödünç almadıkları için, ruhçözümlemeye *Haz İlkesinin Ötesinde*'den daha yakın dururlar. Bir kurunun olmaktan çok bir sentezin karakterini taşırlar ve önlerine daha yüksek bir hedef koymuş görünürler. Ama en kaba çizgilerin ötesine geçemediklerini biliyorum, ve bu kısıtlama ile bütünüyle yetiniyorum.

Bu sayfalarda şimdiye dek ruhçözümsel irdelemenin konusu olmamış noktalar ele alınır. Çözümlemeci olmayanlar tarafından ya da eski çözümlemeciler tarafından ortaya koyulan birçok kurama dokunmaktan kaçınmak olanaklı olmadı. Bunun dışında, her zaman başka araştırmacılara borçlarımı kabul etmeye hazır oldum; ama bu durumda böyle bir minnettarlık borcu ile yüklü olmadığımı duyumsuyorum. Eğer ruhçözümleme şimdiye dek belli şeylere değer vermemişse, bu hiçbir zaman onların başarılarını gözardı ettiği ya da önemlerini yadsımaya çalıştığı için değil, ama henüz oralara dek götürmeyen belirli bir yolu izlediği için böyle olmuştur. Ve son olarak, onlara ulaştığı zaman, olgular başkalarına görüldüğünden başka türlü görünmüştür.

I

BİLİNÇ VE BİLİNÇALTI

I. 1. BU GİRİŞ KESİMİNDE söyleyecek yeni hiçbirşey yoktur ve daha önce sık sık söylenmiş olanları yinelemekten kaçınmak olanaklı olmayacaktır.

I. 2. Ruhsalın bilinçli olana ve bilinçsiz olana ayırılması ruhçözümlemenin temel varsayımıdır, ve ruhsal yaşamda sık oldukları denli de önemli olan patolojik süreçleri anlama ve onları bilimin çerçevesi içerisinde düzenleme olanağını yalnızca bu varsayım sağlar. Bir kez daha ve başka bi yolda belirtirsek: Ruhçözümleme ruhsal olanın özünü bilince yerleştirmez, ama zorunlu olarak bilinci ruhsalın öyle bir niteliği olarak görür ki, başka niteliklere ek olarak bulunabilir ya da uzakta kalabilir.

I. 3. Eğer ruhbilime ilgi duyan herkesin bu yazıyı okuyacağını düşünebilirim, kendimi okurlarımdan bir bölümünün daha bu noktada takılıp kaldıklarını ve daha ileri gidemediklerini görmeye de hazırlamam gerekir, çünkü ruhçözümlemenin ilk parolası buradadır. Felsefedeki eğitilmiş pekçok insan için ayrıca bilinçli de olmayan ruhsal herhangi birşey düşüncesi öylesine anlaşılmazdır ki, onlara saçma olarak ve salt mantık yoluyla çürütülebilir olarak görünür. İnanıyorum ki, bunun biricik nedeni, bu görüşü — patolojik belirsizlerden bütünüyle ayrı olarak — zorunlu kılan ilgili hipnotizma ve düş fenomenlerini hiçbir zaman incelememiş olmalarıdır. Bunların bilinç ruhbilimleri düş ve hipnoz sorunlarını çözmeye yeteneksizdir.

I. 4. Bilinçli olma [*bewußt sein*] ilk olarak en dolaysız ve en pekin algı üzerine dayanan salt betimleyici bir terim-

dir. Deneyim bize bir ruhsal ögenin, örneğin bir tasarımın, genellikle uzun bir süre bilinçli olmadığını gösterir. Tersine, bir bilinç durumunun çok geçici olması tipiktir; şimdi bilinçli olan bir tasarım bir kıpı sonra artık böyle değildir, ama kolayca yaratılan belli koşullar altında yeniden bilinçli olabilir. Arada tasarımın ne olmuş olduğunu bilmeyiz; *gizli* olmuş olduğunu söyleyebiliriz, ve bununla her zaman *bilinçli olma yeteneğinde* olduğunu demek isteriz. Ya da, *bilinçsiz* olmuş olduğunu söylersek de doğru bir betimleme vermiş oluruz. Bu ‘bilinçsiz’ o zaman ‘gizli ve bilinçli olmaya yetenekli’ ile çakışır. Felsefeciler hiç kuşkusuz karşı çıkacaklardır: Hayır, bilinçsiz terimi burada uygulanabilir değildir; tasarım, gizlilik durumunda olduğu sürece, ne olursa olsun ruhsal birşey değildi. Burada onlarla çelişmek bize hiçbirşey kazandıramayacak bir sözcükler tartışmasına götürecektir.

I. 5. Ama bilinçsiz terimine ya da kavramına içlerinde ruhsal *dinamiğin* bir rol oynadığı deneyimleri irdeleyerek başka bir yoldan ulaştık. Çok güçlü ruhsal süreçlerin ya da tasarımların varolduğunu öğrendik — ki kabul etmek zorunda kaldık demektir —, ve ilk olarak burada irdelemeye nicel, ve dolayısıyla ekonomik bir etmen girdi. Bu süreç ya da tasarımların tümü de ruhsal yaşam için sıradan tasarımlarla aynı sonuçları üretebilseler de — ki bunların arasında tasarımlar olarak yeniden bilinçli olabilen sonuçlar da bulunur —, buna karşın kendileri bilinçli olmazlar. Daha önce sık sık açılmış olan şeyleri burada ayrıntılı olarak yinelemek gerekli değildir.¹ Bu noktada ruhçözümleme kuramının içeri girdiğini ve böyle tasarımların bilinçli olamamalarının nedeninin belli bir kuvvetin onlara karşı direnmesi olduğunu, yoksa bilinçli olabileceklerini, ve o zaman açıkça ruhsal oldukları kabul edilen başka öğelerden ne denli az ayrı olduklarının görüleceğini ileri sürdüğünü söylemek ye-

¹[Bkz. örneğin “Ruhçözümlemede Bilinçsiz/Bilinçliğin Kavramı Üzerine” (1912g), § 10 ve § 16.]